

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

1964

Szerző: *Szenes Sándor*

Cím:

*Képviselet,
1964. dec. 24.*

LAKÁSGAZDÁLKODÁS ANGYALFÖLDÖN

Egy orvosi jelentés írta Angyalföldről, a Ferenc József-i „békeidők” legdicsebb idejéből, a millenniumi évből, 1896-ban: „Sok száz férfi és nő van itt, aki úgy él, hogy nincsen számára egy zug sem, amelyet otthonának nevezhetne, nincs egy szalmarakás, amelyre lehajthatná a fejét.” S akiknek volt fedél a fejük fölött? „... a munkások lakásvizonyairól csak iszonyattal beszélhet mindenki, aki ismeri” — folytatódik a jelentés. — „Az az életmód, ami a lakásokban folyik, undorító és szegényletes... ránk, akik nem segítünk ezen a nyomorúságon.”

A nyomor, a tömegszállítás végigkísérte a régi Angyalföldet még sokáig. Ime, csaknem 40 évvel a „dicső” millennium utánról, 1935-ből való ez a hivatalos statisztika: „A lakosság 40 százaléka irástudatlan... 1150 gyerekből 748 másod- vagy többedmagával alszik éjszaka egy fekvőhelyen. Száz gyerek közül 28 szalmazsákon, padlón, földön, rongydarabokon, székeken vagy teknőben hánykolódja át az éjszakát.”

A felszabaduláskor Angyalföld a legmélyebb mélypontról indult neki új életének. Angyalföldön, a mai XIII. kerületben — Zugló után — a legnagyobb méretű lakásépítkezés folyt az elmúlt tíz évben. A Béke úton, a József Attila téren, a Thälmann utcai lakótelepen 5317 új lakás — egy 25 ezres lélekszámú modern kisváros — épült 1950 és 1960 között. Az Árpád-híd pesti hídfőjénél már elkezdtek a legújabb angyalföldi lakótelep építését. Az eddig épült lakásoknak azonban csak kisebb hányada jutott a kerületeknek. Osztozott rajtuk — éppúgy, mint a többi nagy fővárosi építkezéseken — Budapest mind a huszonkét kerülete. Viszont sok angyalföldi is kapott lakást a főváros más részén. De közben 841 régi lakást a legnyomorúságosabbak közül meg kellett szüntetni, mert emberi hajléknak végképp alkalmatlanná váltak. Angyalföld, új közigazgatási határai között is, ma változatlanul az egyik legsűrűbben lakott városrész az ország szívében.

Igények és lehetőségek

A kerületi tanácsházán Dékány János, a végrehajtó bizottság elnökhelyettese, Hágen Pálné, a lakásgazdálkodási osztály vezetője és Imre Lajos, a lakásügyi állandó bizottság elnöke, valamint e sorok írója arról beszélgettünk: *milyen elvek alapján döntenek az igénylésekről; hogyan válogatják ki a kiutalásoknál a rászorulókat közül a legjobban rászorultakat?*

Elmondották, hogy 1957 januárja óta csaknem 17 000 kérvényt nyújtottak be a lakásgazdálkodási osztályhoz, s mint megállapították, túlnyomó részük igényjogsultaktól származik. A kérelmeket a körülményektől és a sürgősségtől függően általában öt csoportba sorolják. Az első csoportba azokat, akik öreg, lebontásra ítélt épületekben életveszélyes körülmények között laknak. A másodikba olyan eseteket, ahol elkülönítési lehetőség nélkül laknak együtt fertőző betegek és egészségesek. Harmadiknak azok következnek, akik lakás céljaira nem alkalmas szükség-lakásokban élnek, majd negyediknek a zsúfolt otthonok lakói, az igényjogsult albérlők, ágyrajárók. Ötödiknek pedig a fiatal házaspárok. Sok igényt csak két-három év után tudtak vagy évek múltán tudnak majd

kielégíteni. Tavaly 130 állami és 40 szövetkezeti, az idén 64 állami és 142 szövetkezeti lakást kapott elosztásra a kerületi tanács. A 376 lakás segítségével mintegy 800 igényjogsult család — 3500—4000 ember — gondját tudták véglegesen vagy hosszú időre megoldani, hiszen nemcsak az új lakások segítettek, hanem a megüresedett, használható régiak is.

Kollektív döntés a kiutalásokról

A javaslatokat a lakásgazdálkodási osztály terjeszti elő. A döntést azonban minden esetben a végrehajtó bizottság hozza meg.

Az idén júliusban például 44, állami beruházásból épült új lakás kiutalásáról döntött a vb, a lakók azóta már be is költöztek. Meghívták az értekezletre a kerületi pártbizottság, a KISZ-bizottság, a nőtanács, a rendőrség képviselőjét, ott volt a kerületi ügyész és a lakásügyi állandó bizottság elnöke is, hogy a mérlegelés minden oldalú, alapos, törvényes legyen. Az előterjesztett javaslatok a legjobban rászorultakat sorolták szükség szerint, a lényegét kiemelve. Például: *Németh József, lakik XIII. Szabolcs utca 22-ben, egy-szoba konyhában, összesen tíz személy, három család. Dolgozik a Minőségi Bronzöntőben mint segédmunkás. Új lakása: légymányosi lakótelep, XI/A épület, V. emelet 4., kétszoba komfort. Költözik négy személy.*

Az idén eddig kiosztott lakások 78 százalékát üzemi munkások, 9 százalékát a termelést közvetlenül irányító műszakiak kapták. A fiatal házaspárok aránya közülük 20 százalék. Az ő esetükben — egyenlő esélyeknél — előnyben részesítették azokat, akik 800—1000—1200 óra társadalmi munkájukkal maguk is segítettek, siettették új otthonuk felépítését.

Széleskörű társadalmi segítség és ellenőrzés

A kerületi tanács tagok egy része — a 11 tagú állandó bizottság, az 5 tagú, ügynevezett besorolási albizottság és sok körzeti tanács tag is — rendszeresen segíti, ellenőrzi a lakásgazdálkodási osztály 12 dolgozójának munkáját. Az áb tagjai az idén 1600, ügynevezett „helyszínelést”, környezettanulmányozást végeztek Kéthetenként tartanak bizottsági ülést, s együtt bírálják el az igényjogsultságot, a besorolást. Részt vesznek a végrehajtó bizottság elé kerülő kiutalási javaslatok elkészítésében, ott vannak felváltva a lakásügyi osztály vezetőjének fogadóján.

Az idén kevesebb állami beruházásból épült lakást kapott a kerület, de megnőtt a szétosztható, szövetkezeti lakások száma. Ezeknek igazságos elosztására külön üzemi társadalmi bizottság alakult a kerületben a Láng Gépgyár, a Kender-Juta, a Magyar Acél és a Hajógyár dolgozóinak képviselőiből. A tanács végrehajtó bizottsága ugyanis a szövetkezeti lakások többségét nem utalja ki közvetlenül, csak szám szerint osztja el a nagyüzemek között. Az üzemek képviselőinek társadalmi bizottsága dönt arról, természetesen a végrehajtó bizottsággal egyetértésben, hogy dolgozóik közül kik kapjanak szövetkezeti lakást. Az alapelv: legalább három éve Budapestén lakó, egy helyen dolgozó, igényjogsult családos munkás

vagy üzemi műszaki legyen az illető. olyan, aki a szövetkezeti lakás értékének 15 százalékát készpénzben ki tudja fizetni. A többit 30 évre, havi részletre, kamatmentesen kölcsönzi az állam.

Az angyalföldi tapasztalatok szerint a dolgozók nagyra értékelik a szövetkezeti lakásvásárlás lehetőségét. De a nagy családos munkások számára a kedvezményesen megállapított alapösszeg összegyűjtése is nehéz.

A tanács tagok, az üzemi társadalmi bizottság közreműködését a lakások elosztásában, nagy jelentőségűnek, jónak tartja a kerület lakossága. A kerületben is nagy figyelemmel kísérik az emberek, hogy kik, hol és miért kapnak lakást. Általában azonban csupán két-három ellenvélemény akad egy-egy esetben, s az is rendszerint csak addig tartja magát, amíg képviselője a tényekkel meg nem ismerkedik.

A legnagyobb ööm: lakást kiutalni

Kik azok az emberek, akik ezen a nehéz háládatlan „terepen” ilyen tiszta léghőrt, a fontos közügyhöz méltó szellemet honosítottak meg? Az állandó bizottság tagjai valamennyien munkások. Elnökük, a nyugdíjas Imre Lajos elvtárs — a Szállítóberendezések Gyárának volt lakatos, későbbi osztályvezetője — már hét esztendeje vezeti a lakásügyi állandó bizottságot. Angyalföldi munkásasszony Hágen Pálné, a lakásosztály vezetője is, aki 12 évig dolgozott a Fémlemezipari Művekben. Ez a nyíltszavú, kommunista asszony, három gyermekével, fémöntő férjével maga is végigélte itt a lakásnyomorúság szinte valamennyi fokozatát.

— *Sok minden iránt érezhet hivatástudatot az ember — mondja —, de azt hiszem, a legkevésbé ahhoz, hogy lakásügyi osztályvezető legyen. Egy esztendeje vagyok itt, s kezdettől fogva pártmegbízásként fogtam fel munkámat. Ezen a helyen csak így lehet dolgozni.*

Körülötte még sok ilyen ember van a végrehajtó bizottságban, az osztályán, a tanács tagok között. Azt vallják: — *A miénk a leghalásabb szerep, mert mi adhatjuk át az új lakások kiutalását, néha egyszerre 30—50 családnak is. Ilyenkor együtt örülünk, s nem szegény, a meghatottságtól még könnyezünk is. Nagyon jól esik érezni: megint előbbre léptünk a még szebb élet felé.*

Szenes Sándor